

bevegelser

kultur & trender www.vg.no

LONDON (VG) Når Frode Saugestad skal sementere Knut Hamsun på den internasjonale litteraturscenen, utelater han ikke flørten med Nazi-Tyskland.

– Når jeg foreleser på engelsk om Hamsun, forteller jeg både om litteraturen, og om mannen. Og da tar jeg også med de mørkere sidene ved hans liv. Det vekker interesse, forteller Saugestad.

Den 35 år gamle forfatteren og litteraturviteren har nettopp gitt ut sin første bok om Knut Hamsun – på engelsk.

Der setter han forfatteren i et internasjonalt perspektiv, og slår fast at Hamsun var den første modernistiske forfatteren.

På Harvard

Boken er en fortsettelse av doktortraden Saugestad skrev om Hamsun ved Universitetet i London, og skaper fundamentet for forelesningsrekken Saugestad skal holde ved Harvard-universitetet i Boston om Hamsun og den moderne romanen.

Nils Johnsen

I ENGLAND Hamsun hadde aldri noen stor lezerskare i England, og var selv uttalt anti-engelsk. Hans støtte til Hitler-Tyskland førte til at hans navn aldri er blitt stuerent her siden.

– Heller ikke i USA har Hamsun den anerkjennelse hans forfatterskap fortjener. Og blant litteraturstudenter og akademikere er han lite kjent, sier Saugestad.

Mens Hamsuns egen historie under og etter andre verdenskrig lenge har skygget for hans verk som forfatter, merker Saugestad at det også skaper undring.

– Det er klart amerikanske studenter sperrer øynene opp når jeg forteller at Hamsun ga sin Nobelpris i litteratur til Josef Goebbels.

Sammenligner Hamsun

I boken, «Individuation and the Shaping of Personal Identity, A Comparative Study of the Modern Novel», sammenligner Saugestad Hamsuns første bøker, «Sult», «Mysterier» og «Pan», med «A Portrait of the Artist as a Young Man» og «Ulysses» av irske James Joyce.

«Ulysses», fra 1922, omtales ofte som den første virkelig moderne roman. Men Saugestad mener mange av de modernistiske trekkene ved Joyce' forfatterskap, ble innført av Hamsun over tretti år tidligere.

– Hos Hamsun, som hos Joyce, er ikke det viktigste hva som skjer, men hvordan hovedpersonen oppfatter det som skjer. Bruken av indre og ytre monolog kom først hos Hamsun.

– Hvordan hovedpersonen for-

holder seg til de andre karakterene, i trekantforhold som brukes for å beskrive hovedpersonen selv, er også likt.

Saugestad trekker fram Nagel fra «Mysterier» og Stephen Dedalus fra «A Portrait...» som eksempler på karakterer som beskrives gjennom sine forhold til de andre karakterene.

Moderne karakterer

Saugestad sammenligner videre Hamsun med «The Beggar» og «Respected Sir» av den egyptiske nobelprisvinneren Naguib Mahfouz, og med «The Wedding

of Zein» og norskutgitte «Trekket mot Nord» av sudanske Tayeb Salih.

– En av karakterene i «Trekket mot Nord», som kalles Mustafa Saa'ed, er som en blåkopi av Nagel, forklarer Saugestad.

Mustafa Said i «Trekket mot Nord» er som Nagel en mann utenfra, uten familie og fortid, da han kommer til den lille landsbyen i Sudan.

Og slik Nagel klarer å bli en myteomspunnet og viktig person i den «lille norske kystbyen», klarer Mustafa det samme i landsbyen. Og da Nagel til slutt kaster seg i

LONDON (VG) England er et u-land på Hamsun, men hans plass i den internasjonale eliten sikres av Russland og Tyskland.

Knut Hamsuns forfatterskap er altfor dårlig kjent i engelskspråklige land, men det skyldes at han heller ikke før andre verdenskrig

slo an i England, mener Nils Magne Knutsen, førsteamanuensis ved Universitetet i Tromsø, og tidligere formann i Hamsun-Selskapet.

– England er et u-land på Hamsun-kunnskap, det er helt uforståelig.

Men i USA er situasjonen mye bedre, han er svært anerkjent

blant amerikanske forfattere, sier Knutsen. – I Russland og Tyskland har Hamsun fortsatt en meget stor interesse. Han tilhører absolutt den internasjonale elite. Å holde Hamsun opp som en pioner for modernismen, slik Saugestad gjør, er i tråd med det flere

andre forskere har påpekt, mener Knutsen. – Å sette Hamsun som starten på den moderne, europeiske roman er et syn som er i ferd med å vinne gjennom. Det er veldig interessant at Saugestad sammenligner ham med moderne romaner fra andre verdensdeler.

Fakta

Knut Hamsun

- Hamsun (1859-1952) slo gjennom med «Sult» i 1890.
- Tok et kraftig oppgjør med den dominerende realismen, til fordel for «sinnsstemning» i diktningen.
- Vant Nobelprisen i 1920, etter å ha skrevet «Markens Grøde» i 1917.
- På 30-tallet uttrykte han fascistiske politiske syn, og under andre verdenskrig støttet han Nazi-Tyskland.
- Hans siste bok, «Paa gjengrodde Stier» fra 1949, var et forsøk på å forklare sine handlinger under okkupasjonen.

– Hamsun må ut av gettoen

- Mener Knut Hamsun er «den moderne romans far»
- Sammenligner «Sult», «Pan» og «Mysterier» med James Joyce

MODERNE: Frode Saugestad skal forelese om Hamsun og den moderne romanen ved Harvard i Boston. – Hamsun har gått litt i glemmeboken, men skaper en voldsom interesse når han settes i et internasjonalt perspektiv, mener litteraturviteren.

Foto: NINA KATINKA FREDRIKSEN

inspirerte forfattere i amerikansk litteratur fra William Faulkner, til Ernest Hemmingway til Paul Auster. Derfor vil han løfte ham ut av glemmeboken blant amerikanske litteraturstudenter.

– Forfatteren Hamsun er blitt et offer for det personen Hamsun gjorde under krigen.

– Ved å skille personen og forfatteren, og befri forfatterskapet fra den norske gettoen han tolkes i, vil jeg løfte ham inn i et internasjonalt perspektiv.

fjorden, gjør Mustafa det samme i Nilen.

Dette til tross for at Salih aldri har lest Hamsun. Årsaken er, slik Saugestad ser det, at Hamsuns modernistiske trekk går igjen og skaper lignende karakterer ikke bare i vestlig litteratur, men i litteratur fra hele verden.

– Der ligger nøkkelen til Hamsuns store internasjonale potensial: Hans karakterer er gjenkjennelige i hele den moderne verden, nettopp fordi Hamsun var forut for sin tid.

Saugestad mener det på samme måte går en linje av Hamsun-

E-post: nilas.johnsen@vg.no

Fakta

Frode Saugestad

- Saugestad (35) tok doktortrad i komparativ litteratur ved School of Oriental and African Studies (SOAS) ved University of London.
- Har skrevet boken «Individuation and the Shaping of Personal Identity, A Comparative Study of the Modern Novel».
- Skal undervise om Hamsun og den moderne roman ved Harvard-universitetet våren 2010.